ZBIÓR

UKŁADÓW ZBIOROWYCH PRACY

ROK III Warszawa, dnia 12 lipca 1939 r. Nr 42

TREŚĆ:

124.

ZARZĄDZENIE MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 8 lipca 1939 r.

w sprawie poddania zatargu zbiorowego w przemyśle budowlanym na obszarze miasta Rzeszowa i okolicy rozstrzygnięciu komisji Rozjemczej.

Na podstawie art. 1, 3 ust. (1) i 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o komi-

sjach rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. z 1937 r. Nr 39, poz. 313) zarządzam co następuje:

Wobec niemożności polubownego załatwienia zatargu zbiorowego pomiędzy pracodawcami a pracownikami o ustalenie warunków pracy i płacy w przemyśle budowlanym na obszarze miasta Rzeszowa i okolicy oraz wobec tego, że zatarg ten nabiera charakteru zagrażającego ogólno-państwowym interesom gospodarczym — poddaję zatarg ten rozstrzygnięciu Komisji Rozjemczej, którą w tym celu powołuję i wyznaczam na przewodniczącego Komisji p. inż. Jana Maciejewskiego, Okręgowego Inspektora Pracy.

Minister Opieki Społecznej:

(—) *M. Zyndram-Kościałkowski*

125.

OBWIESZCZENIE
MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 4 lipca 1939 r.

o wniosku w sprawie nadania mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich robót budowlanych na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego układowi zbiorowemu pracy z dnia 12 czerwca 1939 r.

Ministerstwo Opieki Społecznej obwieszcza, że Stowarzyszenie Samodzielnych Polskich Budowniczych i Kierowników Budowy Woj. Śląskiego, Katowice, ul. Pocztowa 16 II p., Stowarzyszenie Zawodowe Przemysłowców Budowlanych R. P. Oddz. Śląski, Katowice, ul. Pocztowa 16 II p., Związek Pracodawców Przemysłu Budowlanego na Górnym Śląsku, Katowice, ul. Dworcowa 11, Związek Pracowników Budowlanych i Pokrewnych Zawodów Z. Z. P. w R. P., Katowice, ul. Wandy 1, Centralny

Związek Robotników Przemysłu Budowalnego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce, Katowice, ul. Kościuszki 38 i Polski Związek Zawodowy Pracowników Samorządowych i Użyteczności Publicznej Z.P.Z.Z. Okręg Śląski, Katowice, ul. Francuska 4 zgłosiły do Ministerstwa Opieki Społecznej w myśl art. 21 ustawy z dnia 14 kwietnia 1937 r. o układach zbiorowych pracy (Dz. U. R. P. nr 31, poz. 242) oraz rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 31 maja 1937 r. (Dz. U. R. P. nr 40, poz. 316) wniosek o nadanie mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich robót budowlanych na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego układowi zbiorowemu pracy, zawartemu w Katowicach w dniu 12 czerwca 1939 r.

a) po stronie pracodawców przez Stowarzyszenie Samodzielnych Polskich Budowniczych i Kierowników Budowy Woj. Śląskiego, Stowarzyszenie Zawodowe Przemysłowców Budowlanych R. P. Oddz. Śląski i Związek Pracodawców Przemysłu Budowlanego na Górnym Śląsku,

b) po stronie pracowniczej przez Związek Pracowników Budowlanych i Pokrewnych Zawodów Z.Z.P. w R.P., Centralny Związek Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce, i Polski Związek Zawodowy Pracowników Samorządowych i Użyteczności Publicznej Z.P.Z.Z. Okręg Śląski.

Tekst układu zbiorowego pracy podany jest poniżej.

Sprzeciwy w sprawie nadania powyższemu układowi mocy powszechnie obowiązującej wnosić należy do Ministerstwa Opieki Społecznej za pośrednictwem Inspektora Pracy IX Okręgu, (Katowice, ul. Jagiellońska, Gmach Urzędów Niezespolonych) w ciągu dni 14.

Termin 14-diowy biegnie od daty ogłoszenia niniejszego obwieszczenia.

(M. Klott)

Główny Inspektor Pracy
i Dyrektor Departamentu

1 zał.

Zał. do obw. M. O. S. z dn. 4.VII. 1939 r.

UKŁAD ZBIOROWY PRACY

dla przemysłu budowlanego na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego (budownictwo naziemne, betonowe i podziemne).

Dnia 12 czerwca 1939 r pomiędzy:
Stowarzyszeniem Samodzielnych Polskich Budowniczych i Kierowników Budowy Woj. Śląskiego, Katowice, ul. Pocztowa 16 II p.,

Stowarzyszeniem Zawodowym Przemysłowców Budowlanych R.P. Oddział Śląski, Katowice, ul. Pocztowa 16 II p.,

Związkiem Pracodawców Przemysłu Budowlanego na Górnym Śląsku, Katowice, ul. Dworcowa 11

— z jednej, a

Związkiem Pracowników Budowlanych i Pokrewnych Zawodów Z.Z.P. w R.P., Katowice, ul. Wandy 1,

Centralnym Związkiem Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce, Katowice, ul. Kościuszki 38,

Polskim Związkiem Zawodowym Pracowników Samorządowych i Użyteczności Publicznej Z.P.Z.Z. Okręg Śląski, Katowice, ul. Francuska 4

— z drugiej strony

zawarty został układ zbiorowy pracy treści następującej:

§ 1.

Obszar i zakres mocy obowiązującej układu.

1) Niniejszy układ zbiorowy obowiązuje na terenie górnośląskiej części województwa śląskiego i obejmuje wszystkich pracowników zatrudnionych w budownictwie naziemnym, murarskim, ogniowo-technicznym, ciesielskim, betonowym, żelbetowym i budownictwie podziemnym łącznie z budową dróg, szos i kolei żelaznych, z wyjątkiem brukarstwa, wymienionych w § 4 tabeli płac.

§ 2.

Przyjmowanie i zwalnianie pracowników.

1) Przyjęcie do pracy pracownika zależne jest tylko od jego zdolności zawodowych.

2) Wypowiedzenie i zwolnienie z pracy regulują obowiązujące przepisy ustawowe.

3) Świadectwo pracy i świadectwa prac poprzednich winny być pracownikowi zwrócone w dniu zwolnienia z pracy. Inne papiery związane ze zwolnieniem pracownika, o ile nie zostaną wręczone robotnikowi równocześnie z wypłatą zarobku, winny być przesłane pod podanym przez robotnika adresem w liście poleconym, na koszt pracodawcy, najpóźniej w przeciągu trzech dni licząc od dnia zwolnienia robotnika.

4) W wypadku zwolnienia na jednym miejscu pracy i w jednym dniu 10 lub więcej osób, winien pracodawca przekazać zarobek zwolnionych pracowników na własny koszt pod adresem wskazanym przez każdego ze zwolnionych, najpóźniej w przeciągu jednego tygodnia.

§ 3.

Czas pracy.

1) Normalny czas pracy z wyłączeniem przerw wypoczynkowych wynosi dziennie 8 godzin. Początek i koniec pracy oraz przerwy wypoczynkowe ustala pracodawca w porozumieniu z delegatami robotników.

2) Przy większych pracach ziemnych liczy się rozpoczęcie pracy od wyjścia robotników z miejsca zbiórki. Przy pracach pod ziemią (tunelach i sztolniach) praca rozpoczyna się z chwilą przybycia robotników na miejsce pracy, o ile droga do pracy nie wynosi więcej niż 1000 m od miejsca wyznaczonej zbiórki. Przy odległościach ponad 1000 m winien pracodawca postarać się o środki przewozowe dla pracowników lub wynagrodzić im czas stracony na drogę.

3) do prac wykonywanych w zgęszczonym powietrzu stosuje się odpowiednie przepisy ustawowe.

§ 4.

Godziny nadliczbowe, praca nocna i świąteczna.

1) Praca w godzinach nadliczbowych, w nocy, w niedzielę, w święta uroczyste oraz w dniu 3-go maja i 11-go listopada może być wymagana w wypadkach:

a) gdyby wskutek jej zaniechania było narażone na niebezpieczeństwo życie ludzkie,
b) gdy praca musi być wykonana w celu usunięcia przeszkody w ruchu,
c) gdy trzeba zapobiedz szkodom mogącym powstać wskutek siły wyższej, lub też tę szkodę usunąć,
d) gdy zachodzą pilne prace reperacyjne, instalacyjne, urządzeniowe, niewykonanie których unieruchomiłoby inne warsztaty pracy, wskutek czego inni robotnicy byliby zmuszeni do przerwania pracy,
e) gdyby wskutek zaniechania tej pracy wykonywanie roboty byłoby w następnym dniu znacznie utrudnione lub ograniczone jak n.p. wyładowanie pełnych koleb, poprawienie torów, usunięcie wykolejeń itp.,
f) gdy konieczne jest załadowanie lub wyładowanie wagonów kolejowych lub łodzi, celem nieprzekroczenia terminu ustalonego do ich załadowania lub wyładowania.

Przy robotach betonowych i żelbetowych, pod ziemią i w wodzie praca może być wykonywana w godzinach nadliczbowych, jeżeli ze względu na bezpieczeństwo, ukończenia rozpoczętych części budowy jak n.p. filarów, wiązań, sklepień itp. tok pracy nie może być przerwany.

Również mogą być w godzinach nadliczbowych poza normalnym czasem pracy wykonywanie reperacje, czyszczenie i przestawianie maszyn, gdyby zaniechanie tych robót naraziło załogę na przejściową przerwę w pracy.

Wszystkie atoli prace w godzinach nadliczbowych w nocy oraz w niedziele i w dni świąt uroczystych i ustawowych mogą być wykonywane tylko po uprzednim uzyskaniu zezwolenia właściwego inspektora pracy.

2) Za godziny nadliczbowe uważa się godziny przepracowane ponad osiem godzin dziennie.

Za godziny nocne uważa się te godziny, które przypadają w czasie od godziny 21. do godziny 5. po za normalnym tokiem pracy.

Za prace w niedziele, w uroczyste i ustawowe dni świąteczne uważa się prace wykonywaną w te dnie w czasie od godziny 5-tej do północy. Jeżeli jednak praca zostanie przedłużona po za północ po dniu niedzielnym lub świątecznym należy ją uważać do godz. 5-tej za pracę świąteczną.

3) Gdy zachodzą wypadki, które uzasadniałyby zastosowanie kilku dodatków na podstawie niniejszego paragrafu pkt. 2, robotnikowi należy się tylko jeden wyższy dodatek.

4) Robót potrzebnych do unieruchomienia maszyn nie uważa się w pierwszej godzinie po zwykłym czasie pracy za godziny nadliczbowe uprawniające do dodatkowego wynagrodzenia. O ile personel obsługujący maszyny musi w czasie przerwy na skutek zarządzenia kierownictwa ruchu wykonywać pracę, należy mu się za ten czas wynagrodzenie, przy czym każde rozpoczęte pół godziny liczy się jako pełna godzina. Montowania lub demontowania oraz transportowania maszyn nie uważa się za uruchamianie bądź unieruchamianie maszyn.

5) Przy pracy na kilka zmian należy co tydzień przesuwać zmiany w ten sposób, by ci robotnicy, którzy pracowali w nocy, pracowali we dnie i na odwrót. W tych przypadkach odpada dodatek za godziny nocne, jak również za pracę w niedziele lub święta.

6) W szczególnych okolicznościach jest dopuszczalne urządzenie zmian pracy z krótszym czasem pracy.

§ 5.

Narzędzia pracy.

1) Pracownik winien przynieść ze sobą i przy pracy używać potrzebne przy robotach własne narzędzia pracy. Dla robotników zwykłych narzędziem pracy jest łopata.

2) Zbieranie narzędzi odbywa się w czasie pracy. Cieślom należy przed zwolnieniem dać możność naostrzenia narzędzi, jeżeli są one własnością pracownika.

§ 6.

Płaca.

1) Zarobek godzinowy w obszarze taryfowym ustala się według tabeli zaszeregowań płac, która stanowi integralną część niniejszego układu. Wygaśnięcie mocy obowiązującej postanowień tabeli lub dokonanie ich zmiany nie ma wpływu na moc wiążącą układu niniejszego.

2) Praca na akord jest dopuszczalna. Postanowienia o pracy akordowej ustalone zostaną w osobnym dodatku do układu zbiorowego.

3) Płace robotników, którzy z powodu starości lub inwalidztwa wykazują zmniejszoną wydajność pracy, jak również robotników młodocianych poniżej 16 lat wieku ustalane są w umowach indywidualnych, zawieranych w porozumieniu z właściwym delegatem na budowie.

4) Pracownikom przysługuje wynagrodzenie za rzeczywisty czas pracy. Wyjątek stanowią przypadki następujące:

a) Pracownik otrzyma pełny zarobek z potrąceniem świadczeń na ubezpieczenia społeczne za pierwszy dzień nieobecności przy pracy, w razie jeżeli udowodni, że nieobecności nie dało się uniknąć: z powodu porodu, śmierci i choroby w rodzinie (rodziców, żony, dzieci ślubnych i nieślubnych) oraz w razie śmierci krewnych, którzy u niego mieszkali,

b) robotnikowi zalicza się przerwę w pracy wynoszącą do dwóch godzin, o ile z powodu braku materiałów lub przeszkód w ruchu praca nie może być rozpoczęta rano, lub też nie może być wykonywana w ciągu dnia. Wynagrodzenie to atoli odpada, skoro o tych przeszkodach pracodwca albo jego zastępca powiadomili robotnika przed ukończeniem poprzedniej dniówki oraz w przypadkach działania siły wyższej.

4) Jeżeli praca musi być przejściowo przerwana, należy personel maszynowy wedle możności zatrudnić koniecznymi pracami przy czyszczeniu, reperacjach maszyn lub narzędzi. Wykonanie tej pracy jest obowiązkowe.

5) Wypłata zarobku odbywa się z reguły co tydzień na miejscu pracy. Gdy są trudności techniczne, szczególnie przy zatrudnieniu większej ilości robotników, lub gdy miejsce pracy jest znacznie oddalone od siedziby przedsiębiorcy lub od miasta, można wypłaty zarobków dokonywać co dwa tygodnie. W takich przypadkach należy za pierwszy tydzień pracy płacić 85% zaliczki. Wypłata zarobków odbywa się zasadniczo w soboty w czasie pracy.

Czas wypłaty po zakończeniu pracy liczy się i opłaca jako godziny nadliczbowe. O ile jednak wypłata rozpoczęła się już w czasie pracy i kończy się po zakończeniu pracy, to za pierwszą godzinę po zakończeniu pracy nie płaci się.

Powyższe liczenie i wypłacanie nie ma zastosowania w przypadkach działania siły wyższej.

Stwierdzenie siły wyższej w przypadkach spornych powierza się Komisji Taryfowej.

Przy robotach pod ziemią odbywa się wypłata poza czasem pracy.

6) Zamknięcie list może nastąpić najwcześniej na trzy dni przed wypłaceniem zarobków.

§ 7.

Zarobek poboczny za zapłatą.

Przyjęcie robót zawodowych jako pobocznych za zapłatą jest niedozwolone i upoważnia pracodawcę po jednorazowym ostrzeżeniu do natychmiastowego zwolnienia pracownika.

§ 8.

Uczniowie.

Pracodawcy zobowiązują się przy zatrudnianiu uczniów ściśle przestrzegać i stosować obowiązujące ustawy, rozporządzenia, przepisy i okólniki wydane tak przez Ministerstwo Opieki Społecznej jak i przez Izby Rzemieślnicze.

§ 9.

Zastępstwo robotnicze.

1a) Delegatów budowlanych lub placowych na każdej budowli lub miejscu pracy wybierają robotnicy, przy czym w miarę możności mają być uwzględnione wszystkie zainteresowane zawody. Wybory delegatów odbywają się na podstawie głosowania bezpośredniego przyczym decyduje zwyczajna większość głosów osób do głosowania uprawnionych. Wybory mogą być dokonane przez aklamację lub na życzenie tajnie, kartkami i mogą odbywać się w obecności pracodawcy lub jego zastępcy.

O terminie wyborów należy przynajmniej na jeden dzień naprzód powiadomić tak pracodawcę lub jego zastępcę, jak i załogę.

O ile pracodawca lub jego zastępca zgodzi się na natychmiastowe przeprowadzenie wyborów, natenczas wybory delegatów mogą nastąpić natychmiast w przerwach odpoczynkowych pracowników.

1b) Można wybrać przy ilości robotników:

od	5 —	9	1	delegata
„	10 —	20	2	delegatów
„	20 —	49	3	„
„	50 —	99	5	„
„	100 —	199	6	„

Liczbę delegatów podwyższa się w zakładach od 200 do 999 robotników o 1 delegata na każdych 200 robotników, od 1000 do 5999 o 1 delegata na każdych dalszych 500 robotników, od 6000 i więcej robotników o 1 delegata na każdych dalszych 1000 robotników.

Delegaci budowlani muszą mieć ukończonych przynajmniej 24 lat życia, być najmniej rok zatrudnieni w przemyśle budowlanym i muszą mieć ukończone wykształcenie zawodowe. Delegat nie może rozwijać swej działalności na więcej, niż jednym miejscu pracy. W sprawach obchodzących poszczególnego robotnika należy wezwać delegata właściwego dla grupy zawodowej, do której robotnik ten należy.

2) Delegatów budowlanych dla miejsc pracy z mniejszą ilością niż 20 zatrudnionych robotników uważa się za rzeczników załogi, a w miejscach pracy zatrudniających 20 lub więcej robotników za radców załogowych.

3) Do załatwiania zadań wynikających z ustawy o radach załogowych z dnia 4 lutego 1920 r. (Dz. U .Rz. str. 147) wychodzących po za poszczególne miejsca pracy i budowle, delegaci wszystkich miejsc pracy jednego pracodawcy na terenie jednej gminy lub obszaru gospodarczego wybierają z pośród siebie wydział delegatów, który w myśl tejże ustawy, ma uprawnienia ogólnej rady załogowej. Liczba delegatów odpowiada liczbie zatrudnionych we wszystkich miejscach pracy robotników w myśl postanowień pkt. 1b) Poszczególne grupy zawodowe winny być zastąpione w wydziale delegatów odpowiednio do swej liczebności.

4) Delegatów i członków wydziału delegatów należy zgłosić na piśmie pracodawcy lub jego stałemu zastępcy na miejscu pracy w takiej kolejności, w jakiej zostali wybrani. Uprawnienia delegatów rozpoczynają się w chwili dokonanego zgłoszenia. Pracodawca winien obwieścić załodze nazwiska delegatów przez ogłoszenie na miejscu pracy.

5) Zastępować pracodawcę wobec delegatów i członków wydziału może kierownik przedsiębiorstwa lub upoważniony zastępca pracodawcy na miejscu pracy.

6) Delegaci budowlani są obowiązani do strzeżenia interesów gospodarczych pracowników wobec pracodawcy. Przede wszystkim winni oni wspólnie z pracodawcą lub jego zastępcą czuwać nad tym, aby w danym miejscu pracy były wykonywane postanowienia układu niniejszego. Dalszym ich obowiązkiem jest utrzymywanie dobrych wzajemnych stosunków wśród załogi oraz między załogą i pracodawcą lub jego zastępcą. Winni oni wspólnie z pracodawcą lub jego zastępcą zwracać szczególną uwagę na usuwanie niebezpieczeństw zagrażających życiu i zdrowiu robotników na miejscu pracy i mają w tych przypadkach popierać organy nadzorcze i inne czynniki inicjatywą, poradą i udzielaniem informacyj.

7) Delegaci wykonywują swoje czynności z reguły poza czasem pracy. Konieczna strata czasu pracy wskutek wykonywania obowiązków delegata nie pociąga za sobą zmniejszenia zarobku. Na żądanie pracodawcy musi delegat uzasadnić stratę czasu pracy.

W razie pozwania do Komisji Pojednawczej i Arbitrażowej, pracownik otrzyma pełny zarobek za czas stracony w dniu pracy, o ile występuje w charakterze delegata w sprawie spornej, dotyczącej tego przedsiębiorstwa, którego jest delegatem i w którym jeszcze pracuje.

8) Pracodawca lub jego zastępca nie może ograniczać robotnika w jego prawach i traktować go niekorzystniej z powodu objęcia lub wykonywania stanowiska delegata.

9) Funkcje delegata budowlanego wygasają równocześnie z ukończeniem pracy jego grupy zawodowej na budowie. Jeżeli delegat budowlany z tego powodu zostanie zwolniony, nie może być to uważane za niekorzystne traktowanie.

O ile na jednym miejscu pracy lub budowli znajduje się kilku delegatów, wygasają funkcje ponadliczbowych delegatów przy zmniejszeniu załogi odpowiednio do tabeli zawartej w pkt. 1b). Na żądanie pracodawcy powinna załoga w ciągu trzech dni rozstrzygnąć, które osoby ustępują ze stanowisk delegatów. O ile nie przyjdzie do ugody, tracą charakter delegata te osoby, których nazwiska zostały jako ostatnie oznajmione lub umieszczone na liście wręczonej w myśl pkt. 4 pracodawcy lub jego zastępcy.

10) Zastępcy organizacyj robotniczych, zawierających niniejszy układ zbiorowy uprawnieni są w porozumieniu z pracodawcą lub jego zastępcą do wstępu na budowle i miejsce pracy możliwie w czasie przerw, celem dokonania wyborów delegatów. Pracodawca nie odpowiada za wypadki, które mogą się zastępcy na budowli lub na miejscu pracy wydarzyć.

§ 10.

Mieszkania i kantyny.

1) O ile nie ma innych możliwości ulokowania robotników zamiejscowych, winien pracodawca w wypadku sprowadzenia do jednej miejscowości albo okręgu większej ilości takich robotników, przygotować dla nich przy rozpoczęciu pracy mieszkania i wynająć im je na czas trwania pracy za odpowiednim wynagrodzeniem.

2) Ubikacje mieszkaniowe muszą odpowiadać przepisom policyjno-mieszkaniowym pod względem moralnym i zdrowotnym. Ubikacje do spania i zamieszkiwania muszą być oddzielnie urządzone. Przy większej ilości zmian należy urządzić sypialnie dla poszczególnych zmian z osobna. Do suszenia ubrań roboczych należy urządzić oddzielną ubikację. Ubikacje mieszkaniowe i sypialnie mają być oddzielone od kantyn.

3) Pracodawcy nie wolno tzw. uprawnienia do urządzenia kantyn wydzierżawiać oberżystom lub innym przedsiębiorcom. Osoby sprawujące nadzór nad robotami, lub ich żony nie mogą na miejscu budowy oraz w jej pobliżu prowadzić kantyn, jadalń i miejsc sprzedaży.

4) Na każdej budowie i miejscu pracy winien pracodawca oddać załodze do dyspozycji zamykalne pomieszczenia, osobne do przechowywania ubrań i osobne do narzędzi.

§ 11.

Łagodzenie zatargów.

a) Postanowienia ogólne.

1) Instancje taryfowe, o ile to jest prawnie dopuszczalne, mają pierwszeństwo przed komisjami pojednawczymi i arbitrażowymi.

Zatargi o zarobek lub o określoną kwotę pieniężną rozstrzyga właściwy sąd.

W zatargach o wcielenie robotników do poszczególnych kategorii lub w podobnych zagadnieniach orzeka Komisja Taryfowa.

b) Komisja Taryfowa.

2) Do łagodzenia sporów miejscowych, wynikających z niniejszej umowy, zostaje utworzona Komisja Taryfowa.

3) Komisja Taryfowa składa się z 3-ch pracodawców i 3-ch pracowników oraz bezstronnego przewodniczącego.

Przewodniczącego Komisji Taryfowej wyznacza Okręgowy Inspektor Pracy w Katowicach.

4) Komisja Taryfowa może na wniosek strony rozstrzygać także zasadnicze spory o wykładnię postanowień układu niniejszego i tabeli zaszeregowań i płac.

§ 12.

Wykonanie umowy.

1) W razie sporów między stronami, mogących ewentualnie doprowadzić do wrogich kroków, strony winny wpierw przystąpić do pertraktacyj.

2) Strajki, lokauty itp. wrogie kroki są niedopuszczalne przed rozpoczęciem i w czasie trwania pertraktacyj rozjemczych, jak również po zakończeniu tego postępowania przez wiążące rozstrzygnięcie.

3) Jeżeli jedna z zawierających umowę stron nie podporządkuje się wiążącemu rozstrzygnięciu instancji taryfowej, druga strona przestaje być związana postanowieniami punktu 2).

§ 13.

Czas mocy obowiązującej układu.

Niniejszy układ obowiązuje od dnia podpisania go do dnia 31 grudnia 1942 r. i przedłuża się automatycznie każdorazowo na dalszy rok, o ile jego wygaśnięcie nie zostanie zapowiedziane na 3 miesiące przed terminem wygasania tj. do dnia 30 września listem poleconym, podpisanym przez wszystkie organizacje jednej strony.

Katowice, dnia 12 czerwca 1939 roku.

Związek Pracowników Budowlanych i Pokrewnych Zawodów Z. Z. P. w Rzeczypospolitej Polskiej. Zarząd Główny.

(—) *Stefan Jankowski*

Centralny Związek Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce, Sekretariat Okręgowy w Katowicach.

(—) *Edward Jarzębicki*

Polski Związek Zawodowy Pracowników Samorządowych Użyteczności Publ. Z. P. Z. Z. Sekretariat Okręgowy w Katowicach

(—) *Lechosław Ulrich*

Stowarzyszenie Samodzielnych Polskich Budowniczych i Kierowników Budowy Województwa Śląskiego.

(—) *inż. Jan Widuch*

Stowarzyszenie Zawodowe Przemysłowców Budowlanych Rzeczypospolitej Polskiej Oddział Śląski.

(—) *inż. Jan Widuch*

Związek Pracodawców Przemysłu Budowlanego na Górnym Śląsku — Stow. zarej.

(—) *Teodor Kuczera*

TABELA ZASZEREGOWAŃ I PŁAC.

Na zasadzie układu zbiorowego pracy z dnia 12 czerwca 1939 roku zawartego między:

a) Stowarzyszeniem Samodzielnych Polskich Budowniczych i Kierowników Budowy Woj. Śląskiego,

b) Stowarzyszeniem Zawodowym Przemysłowców Budowlanych R.P. Oddział Śląski,

c) Związkiem Pracodawców Przemysłu Budowlanego na Górnym Śląsku

— z jednej, a

a) Związkiem Pracowników Budowlanych i Pokrewnych Zawodów Z.Z.P. w R.P.,

b) Centralnym Związkiem Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce,

c) Polskim Związkiem Zawodowym Pracowników Samorządowych i Użyteczności Publicznej Z.P.Z.Z. Okręg Śląski

— z drugiej strony

ustala się następującą tabelę zaszeregowań i płac, jako integralną część tego układu:

§ 1.

Czas, obszar i zakres mocy obowiązującej tabeli zaszeregowań i płac.

1) Niniejsza tabela zaszeregowań i płac obejmuje wszystkie w § 4 wymienione kategorie robotników. Tabela obowiązuje od dnia 5 czerwca 1939 r. do dnia 31 marca 1940 r. z tym, że w wypadku niezapowiedzenia jej wygaśnięcia na 1 miesiąc przed tą datą listem poleconym, podpisanym przez wszystkie organizacje jednej strony, przedłuża się automatycznie każdorazowo na rok następny z tym samym okresem zapowiedzenia wygaśnięcia.

2) Ustala się następujące okręgi zarobkowe:

Okręg I obejmujący miasto Katowice, miasto Chorzów oraz powiat katowicki.

Okręg II obejmujący powiat rybnicki.

Okręg III obejmujący powiaty pszczyński, tarnogórski i lubliniecki.

§ 2.

Rozkład czasu pracy.

1) Rozkład czasu pracy uzależnia się od warunków atmosferycznych i od światła dziennego.

2) Na budowach w zakładach przemysłowych, w których czas pracy jest inaczej ustalony, może on także obowiązywać zatrudnionych przy nich robotników budowlanych.

§ 3.

Godziny nadliczbowe, praca nocna i świąteczna.

Dodatek za godziny nadliczbowe wynosi 25% normalnego zarobku za godzinę. Dodatek za pracę nocną i w niedziele wynosi 50%, za prace zaś w pierwszy dzień świąt Wielkiej Nocy, Zielonych Świąt i Bożego Narodzenia, tudzież w święta państwowe, t.j. 3-go Maja i 11-go Listopada — 100% normalnego zarobku za godzinę.

§ 4.

Płace.

1) Przyjmując zarobki w I okręgu za 100%, będzie zarobek w II okręgu wynosił 95% zarobku w I okręgu, a w III okręgu będzie wynosił 90% zarobku w I okręgu.

2) Ustala się następujące kategorie robotników budowlanych oraz ich zarobki za godzinę pracy:

Kategorie:	Okręg		
	I	II	III
	100%	95%	90%
	zł	zł	zł
A. Fachowcy budowlani:			
1) a) murarz i cieśla I klasy	1,19	1,13	1,07
b) „ „ II „	1,13	1,07	1,02
c) fachowiec betonowy	1,19	1,13	1,07
d) murarz szamotowy wraz z dodatkiem 5%	1,25	1,19	1,13
B. Robotnicy cementowi:			
2) robotnik cementowy i samodzielny zginacz i zbrojarz	0,93	0,88	0,84
C. Pomocnicy budowlani:			
3) pomocnik murarski, betonowy, pomocnik zginacza i zbrojarza . . .	0,78	0,74	0,70
4) tragarz materiałów budowlanych i gracarz	0,87	0,83	0,78
D. Zwykli robotnicy:			
5) a) zwykły robotnik budowlany, placowy i ziemny ponad 19 lat .	0,71	0,68	0,64
b) „ „ „ 18 „ . .	0,47	0,45	0,42
c) „ „ „ 17 „ . .	0,39	0,37	0,35
d) „ „ „ 16 „ . .	0,34	0,32	0,31
E. Maszyniści:			
6) a) maszynista I klasy	1,19	1,13	1,07
b) „ II „	1,13	1,07	1,02
c) „ III „	0,77	0,73	0,69
F. Kobiety:			
7) kobiety otrzymują połowę zarobku kategorii D 5 a) do 5 d).			
G. Posterunkowi:			
8) posterunkowy otrzymuje zarobek kategorii A 1 a) oraz dodatek 15%	1,37	1,30	1,23
H. Stróże:			
9) stróże płatni są według indywidualnej umowy.			

OBJAŚNIENIA:

Do A.

Fachowcy budowlani.

Murarzem I klasy jest murarz, który posiada świadectwo czeladnicze i pracuje na budowach przynajmniej 2 (dwa) lata po otrzymaniu świadectwa czeladniczego i którego wydajność w czasie 8-mio godzinnego dnia pracy na budowach nowych przy ścianach zewnętrznych i wewnętrznych, o grubości nie mniej niż 41 cm, z wyjątkiem licowania fasad, wynosi 600 szt. (sześćset) cegieł, a także murarz, który nie posiada świadectwa czeladniczego, lecz posiada siedmio-letnią praktykę murarską i wykazuje tę samą wydajność w pracy.

Wszelkie otwory drzwiowe i okienne liczy się za pełny mur.

Murarzem II klasy jest murarz, który nie został zaliczony do murarzy I klasy.

Cieślą I klasy jest cieśla, który posiada świadectwo czeladnicze i pracuje na budowach przynajmniej 2 (dwa) lata po otrzymaniu świadectwa czeladniczego i którego wydajność w czasie 8-mio godzinnego dnia pracy wynosi przeciętnie:

15 m odwiązania na placu i ustawienia konstrukcji dachowej, albo

22 m belek stropowych na budynku, albo

4 m^2 odwiązania i postawienia poziomego rzutu dachowego,

a wreszcie cieśla, który nie posiada świadectwa czeladniczego, lecz pracuje najmniej 7 (siedem) lat jako cieśla i wykazuje tę samą wydajność pracy.

Jeżeli jest zatrudniony jako **szalownik,** jego wydajność w czasie 8-mio godzinnego dnia pracy wynosi najmniej 10 m^2 wykonania szalunku mierzonego w rozwinięciu.

Cieślą II klasy jest cieśla, który nie został zaliczony do cieśli I klasy.

Fachowiec betonowy.

Fachowcem betonowym jest ten, kto posiada świadectwo czeladnicze, pracował na budowach żelazo-betonowych przynajmniej przez 2 (dwa) lata po otrzymaniu świadectwa czeladniczego i wykazuje swoją fachową zdolność w samodzielnym wykonywaniu wszelkich robót betonowych i żelazo-betonowych, lub ten, kto nie posiada świadectwa czeladniczego, ale

przynajmniej przez 7 (siedem) lat był zatrudniony przy pracach betonowych i żelazo-betonowych i wykazuje tę samą wydajność pracy.

Fachowiec betonowy musi wykazać się:

1) umiejętnością wykonania przy normalnej pracy nieprzemakalnego tynku najmniej 10 m^2 gładkiej powierzchni,

2) umiejętnością samodzielnego układania i gięcia żelaza betonowego według wykonanych rysunków konstrukcyjnych,

3) znajomością pracy ciesielskiej wchodzącej w jego zakres pracy.

Murarzem szamotowym jest ten murarz I klasy, który zajęty przy pracy ogniowej, potrafi fachowo przerabiać cegły szamotowe lub inne ogniotrwałe materiały budowlane. Ponadto winien on udowodnić, że w ciągu ostatnich pięciu lat przynajmniej przez 4 miesiące pracował jako murarz szamotowy.

Murarz szamotowy otrzymuje za godzinę o 5% więcej niż murarz I klasy.

Do B.
Robotnicy cementowi.

Robotnikiem cementowym jest ten pomocnik betonowy, który przekroczył 21 lat wieku i może udowodnić, że zatrudniony był przy pracach betonowych i żelazo-betonowych przynajmniej przez 2 (dwa) lata i wykazuje umiejętności zawodowe fachowca betonowego, bądź to przy wykonywaniu nieprzemakalnego tynku, bądź to w samodzielnym układaniu i gięciu żelaza betonowego według wykonanych rysunków konstrukcyjnych.

Roszczenie do zarobku robotnika cementowego odnosi się tylko do czasu zatrudnienia go przy tych pracach.

Do C.
Pomocnicy budowlani.

Pomocnikiem budowlanym jest ten robotnik, który ukończył 19 rok życia i może udowodnić, że przynajmniej w ciągu dwóch lat pracował bez przerwy przez 4 miesiące w charakterze pomocnika murarskiego, betonowego, pomocnika zginacza lub zbrojarza u jednego lub kilku przedsiębiorców.

Tragarze.

Tragarzem jest pomocnik budowlany, noszący cegły lub zaprawę po drabinach, rampach, schodach, na rusztowaniach lub budowie dłużej niż 2 godziny dziennie.

Minimalna wydajność tragarza cegły w czasie 8-mio godzinnego dnia pracy powinna wynosić:

1920 szt. do wysokości I piętra
1300 „ „ „ II „
960 „ „ „ III „

przyczym odległość cegły od budynku nie ma przekraczać 20 m.

Tragarz zaprawy powinien obsłużyć do I piętra trzech murarzy, a powyżej I-go piętra dwóch murarzy przy minimalnej ustalonej wydajności pracy dla murarza.

Gracarze.

Gracarzem jest pomocnik budowlany, który urabia ręcznie zaprawę wapienną lub cementową dla przynajmniej 8 murarzy.

Gracarz płacony jest jak tragarz materiałów budowlanych.

Do D.

Zwykli robotnicy.

Zwykłym robotnikiem budowlanym jest robotnik, który pracuje przy pracach budowlanych i betonowych mniej niż 4 miesiące.

Robotnikiem placowym jest robotnik, który nie wykonywa bezpośrednio prac budowlanych albo ciesielskich lub betonowych, lecz jest zatrudniony przy ładowaniu i wyładowaniu materiałów i ich uprzątaniu, przy czyszczeniu placu i tym podobnych pracach na miejscu budowy, na placach budowlanych, ciesielskich lub składnicach materiałów budowlanych.

Robotnikiem przy pracach ziemnych jest robotnik zatrudniony przy budowie kolei żelaznych, kanałów, portów, dróg, ulic i szos (z wyjątkiem prac brukarskich) oraz związanych z tymi budowami pracach artystycznych, jak budowa mostów, upustów, stoczni, dyg itp., wreszcie tuneli, szybów, ganków, robót kafarskich i bagrowych, budów kanalizacyjnych i wodnych oraz przewodów gazowych z urządzeniami zbiorników włącznie, a także zatrudniony przy przekładaniu kabli przy wykopach dla budynków mieszkalnych, biurowych, zakładowych i fabrycznych, przy regulacji stawów, rzek, przy nawadnianiu i odwadnianiu, drenowaniu i innych pracach kulturalno-ziemnych oraz przy innych robotach ziemnych wszelkiego rodzaju a wreszcie przy pracach nad utrzymaniem robót ziemnych.

Do E.
Maszyniści.

Maszynistami I klasy są: mistrze bagrowi, kierownicy bagrów łyżkowych i uchwytowych.

Maszynistami II klasy są: kierowcy parowozów i żurawi, maszyniści przy bagrach, lokomobilach, maszynach parowych, kafarach i motorach wybuchowych oraz kierowcy łyżek przy bagrach.

Maszynistami III klasy są: windziarze, kierowcy motorów elektrycznych i palacze, którzy mogą udowodnić, że przez 6 miesięcy byli czynni jako palacze.

Mistrze maszynowi, których należy uważać za funkcjonariuszów, nie podpadają pod umowę taryfową.

Do H.
Stróże.

Czas pracy stróża nie może przekraczać 12 godzin na dobę.

SPECJALNE DODATKI:

a) Jeżeli na budowie znajduje się winda, która podaje cegły i zaprawy do poszczególnych pięter, natenczas zapłata za czynności tragarza odpada. Jeżeli w ciągu dnia winda się zepsuje, natenczas dodatek tragarza obowiązuje od czasu rozpoczęci noszenia cegły i zaprawy.

Przy nagłych przebudowach i naprawach, przy których pomocnicy budowlani poza czynnościami tragarza spełniają i inne czynności pomocników budowlanych, dodatek tragarza również odpada.

b) Dodatek za robotę w wodzie wynosi 25% zarobku. Jako roboty w wodzie rozumie się prace wykonywane w wodzie stojącej, płynącej, gruntowej (woda deszczowa nie jest wodą gruntową) lub w mule (szlamie), jeżeli prace te bez przerwy są wykonywane przez przeciąg najmniej 2-ch godzin. Dodatek 25% za roboty w wodzie nie obowiązuje, o ile pracodawca dostarczy robotnikom odpowiednich butów nieprzemakalnych, z wyjątkiem prac wykonywanych w dołach kloacznych, przy remontach grobowców, o ile jest powietrze trujące.

c) Dodatek za roboty z karbolineum, z płynem siarczanym i przy pracach drzewnych świeżo pociągniętych karbolineum, o ile te roboty trwają dłużej jak 4 godziny, wynosi 30%.

d) Przy pracach montażowych lub remontowych zamiejscowych ponad 10 km oddalenia od siedziby pracodawcy, należy się za przenocowanie dodatek w kwocie zł 1,50 za noc w razie niemożności powrotu do domu. O ile pracownik zostanie

wysłany przejściowo do pracy zamiejscowej, zwraca mu się koszta podróży i wynagradza go za stracony czas.

e) Za prace na wysokości powyżej 23 m należy się dodatek 25%. Nie należy płacić dodatku za pracę na wysokości powyżej 23 m, o ile wykonywa się prace wewnętrzne na budynku gotowym w stanie surowym, a na wysokości poniżej 23 m znajduje się stały strop, stale połączony z budynkiem.

Dodatek ten będzie płacony za prace wewnętrzne w zbiornikach, w których znajduje się stały strop lejkowy, o ile te prace wewnętrzne są wykonywane na wysokości powyżej 23 m ponad poziomem stropu.

f) Dodatek za trudne prace pod ziemią wynosi 25%. Za trudne prace pod ziemią uważa się te prace w kopalniach, które wykonywa się w pozycji klęczącej, lub leżącej oraz prace przy tamach ogniowych oraz te, które wykonywa się w pobliżu uchodzących gazów i przy temperaturze ponad 26 stopni Celsjusza.

g) Dodatki dla murarzy szamotowych i ich pomocników. Osobne dodatki do zwykłych zarobków murarzy szamotowych i ich pomocników wynoszą:

1)	przy robotach brudnych	10%	od	zarobku	godzinowego
2)	przy pracach gorących	10%	„	„	„
3)	przy pracach z płynami gryzącymi	20%	„	„	„
	o ile przedsiębiorca dostarcza ubrania dodatek wynosi	10%	„	„	„
4)	przy naprawach pojedyńczych pieców znajdujących się w ruchu baterii koksowych, o ile nie więcej jak 5 pieców jest zimnych (wygaszonych) i przy naprawach będących w ruchu regeneratorów i kanałów gazowych płaci się dodatek	25%	„	„	„

W tym wypadku odpadają dodatki za pracę brudną i gorącą.

Jeżeli warunki pracy uzasadniają kilka dodatków, robotnikowi przysługują najwyżej dwa dodatki, których suma nie może przekraczać 25% zarobku godzinowego.

Uwagi:

Pracą brudną jest taka praca, przy której pracownik bezpośrednio styka się z dymem, pyłem, sadzą lub gorącym popiołem.

Pracą gorącą jest taka praca, którą wykonywa się krótko po wygaśnięciu ognia w wygaszonych ogniskach i przy której chwyta się gorące cegły, albo praca w czynnych ogniskach i przewodach, gdzie temperatura na miejscu pracy wynosi 45 stopni Celsjusza.

Pracą przy płynach gryzących jest taka praca, przy której pracownik bezpośrednio styka się z płynami gryzącymi jak: kwas siarczany itp.

Związek Pracowników Budowlanych i Pokrewnych Zawodów Z. Z. P. w Rzeczypospolitej Polskiej. Zarząd Główny.

(—) *Stefan Jankowski*

Centralny Związek Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce. Sekretariat Okręgowy w Katowicach.

(—) *Edward Jarzębicki*

Polski Związek Zawodowy Pracowników Samorządowych i Użyteczności Publ. Z. P. Z. Z. Sekretariat Okręgowy w Katowicach

(—) *Lechosław Ulrich*

Stowarzyszenie Samodzielnych Polskich Budowniczych i Kierowników Budowy Województwa Śląskiego.

(—) *inż. Jan Widuch*

Stowarzyszenie Zawodowe Przemysłowców Budowlanych Rzeczypospolitej Polskiej Oddział Śląski.

(—) *inż. Jan Widuch*

Związek Pracodawców Przemysłu Budowlanego na Górnym Śląsku — Stow. zarej.

(—) *Teodor Kuczera*

TŁOCZONO Z POLECENIA MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ.

ZAMÓWIENIA I WPŁATY NALEŻY KIEROWAĆ POD ADRESEM MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ, WARSZAWA UL. DŁUGA 38/40.

Drukarnia Państwowa Nr 108296. 12.VI.1939. 800.

Prenumerata roczna 20 zł. **Cena niniejszego numeru 40 gr.**